

که بنابر ملاحظات اقتصاد ایران، تغییراتی در آن داده شده است.

در این طبقه‌بندی‌ها، کالاها و خدمات به چند گروه بزرگ تقسیم می‌شود که هر یک از آنها چندین زیرگروه دارد. گروه‌های بزرگ را گروه‌های اصلی و زیر گروه‌های آنها را گروه‌های فرعی کالاها و خدمات می‌نامند.

در ضمن، گروه‌های کالاها و خدمات برحسب نیاز بر اساس گروه‌های اختصاصی نیز طبقه‌بندی می‌شوند. **کالاها (با دوام، کم دوام و بی دوام):** کالاها به صورت میانگین موزونی از کالاهای بادوام، کم‌دوام و بی‌دوام است. تفاوت میان کالاهای بی‌دوام و بادوام در مدت زمان استفاده از آنها است و اینکه آیا کالاهای مزبور یک بار مصرف‌اند یا می‌توان طی دوره‌های بیش از یک سال به کرات و پیوسته از آنها استفاده کرد. به علاوه، کالاهای بادوام، از قبیل خودرو، یخچال، ماشین لباسشویی، تلویزیون و... ارزش خرید نسبتاً بالایی دارند. تفاوت کالاهای کم‌دوام و بادوام آن است که انتظار می‌رود عمر استفاده از کالاهای کم‌دوام (گرچه بیش از یک سال) بسیار کوتاه‌تر از کالاهای بادوام، و ارزش خرید آنها نیز بسیار کم‌تر باشد و تعداد دفعات خرید در طول سال بیشتر باشد. سایر کالاها نیز بی‌دوام محسوب می‌شوند.

خوراکی‌های تازه و سایر خوراکی‌ها: خوراکی‌های تازه به خوراکی‌هایی اطلاق می‌شود که خرید آنها در ماه بیش از یک بار صورت می‌گیرد و نوسان قیمت بیشتری را نسبت به سایر خوراکی‌ها دارند. به همین دلیل این خوراکی‌ها سه بار در ماه قیمت‌گیری می‌شوند (سایر خوراکی‌ها دو بار در ماه قیمت‌گیری می‌شوند). این گروه شامل انواع گوشت قرمز و سفید، انواع لبنیات، میوه و سبزیجات تازه است.

مقدمه

سابقه‌ی بررسی در مورد قیمت‌ها و محاسبه شاخص‌های ذریبط در نقاط شهری و روستایی کشور که در حال حاضر توسط مرکز آمار ایران انجام می‌گیرد، به شرح زیر است:

تعاریف و مفاهیم

شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی: معیار سنجش تغییرات قیمت تعداد معین و ثابتی از کالاها و خدمات مورد مصرف خانوار نسبت به سال پایه، شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی نامیده می‌شود.

سال پایه: سال معین و ثابتی است که درصد تغییرات شاخص، نسبت به آن سنجیده می‌شود و عدد شاخص در آن سال برابر ۱۰۰ است.

ضریب اهمیت: سهم هر کالا یا خدمت را در مجموعه کالاها و خدمات مشمول شاخص، ضریب اهمیت می‌گویند. در شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی، سهم هر کالا یا خدمت، نسبت هزینه پرداختی خانوار، برای آن کالا یا خدمت به کل هزینه خانوار می‌باشد. در شاخص بهای عمده‌فروشی کالاها می‌باشد. در شاخص بهای عمده‌فروشی، سهم هر کالا یا خدمت، نسبت ارزش تولید یا ارزش فروش یک کالا یا خدمت به ارزش تولید و یا فروش مجموعه کالاها و خدمات است.

طبقه‌بندی در گروه‌های کالاها و خدمات:

طبقه‌بندی کالاها و خدمات در شاخص‌های قیمت، بر اساس ماهیت آنها و طبقه‌بندی‌های بین‌المللی و نیازهای ملی انجام گرفته است، ولی

مبنای کلی، طبقه‌بندی پیشنهادی سازمان ملل COICOP^(۱) برای کالاها و خدمات مصرفی، SITC^(۲) (برای عمده‌فروشی) می‌باشد

یافته است. در گروه " خوارکیها و آشامیدنیها و دخانیات " بیشترین افزایش مربوط به " روغن‌ها و چربی‌ها " با ۲۲۷/۵ درصد افزایش، بیشترین تغییرات و شاخص‌بهای "چای، قهوه، کاکائو، نوشابه و آب میوه" با ۲۶/۲ درصد، کمترین تغییرات را در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ داشته است. در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات، بخش هتل و رستوران ۷۸/۰ درصد افزایش دارای بیشترین تغییرات و بخش ارتباطات با ۱۲/۲ درصد افزایش، کمترین تغییرات را نسبت به سال گذشته به خود اختصاص داده‌اند.

شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی در سال ۱۴۰۱، نسبت به سال ۱۴۰۰، ۵۰/۱ درصد افزایش یافته و به عدد ۱۵۰/۱ (بر مبنای سال پایه ۱۴۰۰) رسیده است. شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای روستایی در دو گروه اختصاصی "کالاهای" و "خدمات" نسبت به سال گذشته به ترتیب ۵۶/۱ و ۳۶/۰ درصد افزایش یافته است. در گروه کالاهای غیرخوراکی و خدمات، بخش هتل و رستوران با ۹۲/۶ درصد افزایش بیشترین تغییرات و بخش ارتباطات با ۱۱/۰ درصد، کمترین تغییرات را به خود اختصاص داده است.

کالاهای و خدمات عمومی: کالاهای و خدمات عمومی به آن دسته از کالاهای و خدمات اطلاق شده است که دولت یا بخش عمومی سیاست‌گذاری قیمت و عرضه آن را به عهده دارد. مانند قیمت انواع حامل‌های انرژی، خدمات آموزشی و بهداشتی دولتی، هزینه مکالمات تلفن ثابت و ...

نقاط شهری: رجوع کنید به تعاریف و مفاهیم "فصل ۳- جمعیت".

نقاط روستایی: رجوع کنید به تعاریف و مفاهیم "فصل ۳- جمعیت".

شاخص قیمت تولیدکننده: این شاخص، تغییر قیمت کالاهای و خدمات تولید شده (چه از خط تولید خارج شده باشند و چه در فرآیند تولید مورد استفاده قرار گرفته باشند) را نشان می‌دهد. به عبارت دیگر این شاخص، مقیاس تغییر در قیمت دریافت شده توسط تولیدکنندگان داخلی برای تولیداتشان یا تغییر در قیمت پرداخت شده توسط این تولیدکنندگان برای نهاده‌های واسطه‌ای شان است.

شاخص قیمت کالاهای صادراتی: این شاخص تغییرات قیمت کالاهای صادر شده از کشور را اندازه‌گیری می‌کند. کالاهای صادراتی شامل تمامی کالاهایی است که به طور کامل در داخل کشور ساخته و صادر می‌شود یا به صورت کالای نیمه ساخته و یا مواد اولیه صادر می‌گردد.

گزیده اطلاعات

شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای شهری در سال ۱۴۰۱، با افزایشی به میزان ۴۶/۷ درصد نسبت به سال قبل به عدد ۱۴۶/۷ (بر مبنای سال پایه ۱۴۰۰) رسید. شاخص بهای کالاهای و خدمات مصرفی خانوارهای شهری در دو گروه اختصاصی "کالاهای" و "خدمات" در سال ۱۴۰۱ نسبت به سال ۱۴۰۰ به ترتیب ۵۵/۲ و ۳۴/۹ درصد افزایش